

**Kırsal Alanlarda Yerel Kimlik Özelliklerinin Belirlenmesi:
Tekirdağ İli Saray İlçesi Örneği****Determination of Local Identity Characteristics in Rural Areas:
The Case of Saray District of Tekirdağ****Seda Topçuoğlu¹, Tuğba KİPER¹****Öz**

Kırsal yerleşimler; doğal yapıları, ekonomileri ve sosyo-kültürel özellikleri ile kentsel alanlardan farklılıklar gösterirler. Bu farklılıkları yansıtan en önemli gösterge yerleşimlerin özgün peyzaj kimlikleridir. Doğal ve kültürel peyzaj değerlerinden oluşan yerel kimlik değerleri kırsal alanları karakterize ederek, çekici birer güç oluştururlar. Bu anlamda kırsal alanlara yönelik planlama, uygulama ve yönetim çalışmalarının yerel kimlik değerlerine dayalı olarak gerçekleştirilmesi oldukça önemlidir. Bu yaklaşımla çalışmada; doğal ve kültürel kaynak değerleri ile önemli bir potansiyele sahip Tekirdağ ili, Saray ilçesi'nde yer alan 8 adet kırsal yerleşimin yerel kimlik özelliklerinin tespit edilmesi hedeflenmiştir. Bu amaçla; örnek alanlara ilişkin peyzaj kimlik kartları çerçevesinde; topoğrafya, jeoloji, toprak yapısı, su yüzeyleri, bitki örtüsü ile fiziksel yapı, ekonomik durum, yapı işlev durumu ve mimari karaktere ilişkin çeşitli değerlendirmeler yapılmıştır. Kimlik kartlarının hazırlanmasında; arazi gezileri, ilgili kurum-kuruluşlardan elde edilen harita, veri ve raporlar, köy muhtarları ile yapılan köy bilgi formları, yerel halk ile yapılan görüşmeler ve görsel materyaller etken olmuştur. Çalışma sonucunda, kırsal kimlik özelliklerinin tespiti ile Saray ilçesi kırsal yerleşimlerine ilişkin özgün yöresel karakter ortaya konulmuştur.

Anahtar kelimeler: Kırsal alan, Yerel Kimlik, Kırsal Kimlik, Tekirdağ-Saray

Abstract

Rural settlements differ from urban areas with their natural structures, economies and socio-cultural characteristics. The most important indicator reflecting these differences is the unique landscape identities of the settlements. Local identity values, which are composed of natural and cultural landscape values, form attractive forces by characterizing rural areas. In this sense, it is very important to carry out planning, implementation and management activities in rural areas based on local identity values. With this approach, this study aims to determine the local identity characteristics of 4 rural settlements located in Saray District of Tekirdağ, which has an important potential with natural and cultural resource values. For this purpose, various assessments regarding topography, geology, soil structure, water surfaces, vegetation and physical structure, economic status, structure function status and architectural character have been made within the framework of landscape identification cards for the sample areas. Field trips, maps, data and reports from related institutions and organizations, village information forms with village headmen, interviews with local people and visual materials were effective in the preparation of ID cards. As a result of the study, the identification of rural identity characteristics and the recognizable and competitive local values of the rural settlements of Saray district were determined.

Keywords: Rural Area, Local Identity, Rural Identity, Tekirdağ-Saray

Received: 08.04.2020, Revised: 02.05.2020, Accepted: 13.05.2020

Address: ¹Namık Kemal Üniversitesi, Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü

E-mail: tkiper@nku.edu.tr

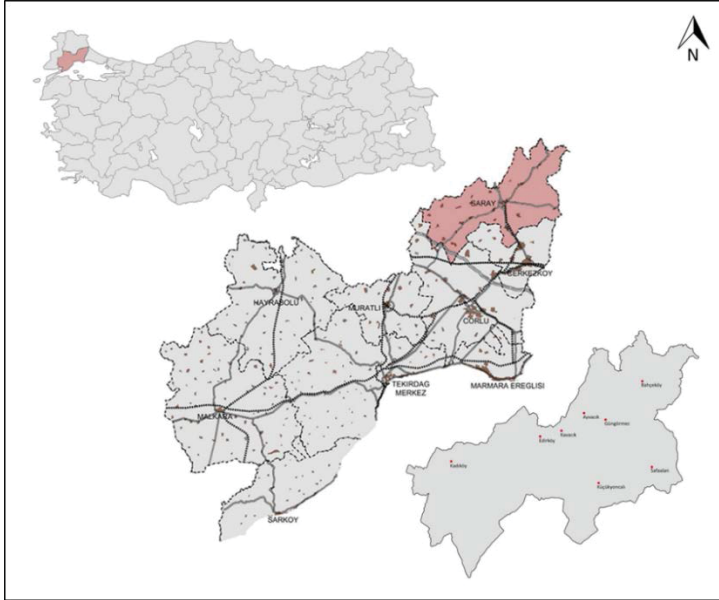
1. Giriş

Gelişen zaman sürecinde artan nüfus ve kentleşme ile birlikte değişen teknolojik ve ekonomik koşullar, kentsel alanların aynlaşıp, birbirine benzemesine neden olmuştur. Bu süreçte, kentsel nüfus artarken, kırsal nüfus giderek azalmıştır. Bununa birlikte kırsal yerleşmeler, doğal peyzaj değerleri, yerleşme ve yapılaşma özellikleri, mimari doku ve karakteri, tarımsal üretim deseni gibi özellikleri ile günümüzde hala yerelliğini koruyabilmiş özgün değerlere sahip alanlardır (Kiper ve ark. 2015, Atik ve ark. 2018). Sahip oldukları bu doğal ve kültürel peyzaj değerleri, onların yöresel kimliklerini oluşturmuştur. Özellikle Ülke Kalkınma ve Kırsal Kalkınma Strateji Belge ve Planlarında; kırsal alanların yerel kimlikleri ile yerinde kalkındırılması temel bir strateji olarak öne çıkmıştır. Bu belge ve planlarda; yerel varlığın değerlendirilmesi ile kırsal alanların rekabet edebilirliği ve kırsal alanların ekonomik, sosyal, mekansal ve çevresel sürdürülebilir gelişimini hedefleyen katılımcı yaklaşımlarla ele alınması gerekliliği ön plana çıkmıştır (Anonim, 2000a; Anonim, 2006; Anonim, 2015a). Bununla birlikte Onbirinci Kalkınma Plan hedefleri arasında ise " kırsal alan tanımının revize edilmesi" ile "kırsal göstergeler bilgi sisteminin oluşturulması" ve "köy envanteri bilgi sisteminin oluşturulması" tedbirlerine yer verilmiştir (Anonim, 2018a). Kırsal yerleşimlerin biçimlenişinde; topografya, iklim, jeolojik-jeomorfolojik yapı gibi doğal peyzaj değerlerinin yanı sıra geleneksel yaşam biçimi, kültür, folklorik değerler, mimari doku gibi kültürel peyzaj değerleri etkilidir. Tüm bu değerler yerleşim alanlarının özgün kimliklerini oluşturmuş olup, aynı zaman da mekan ve kişi üzerinde "karakteristik" ve "aidiyet" hissi yaratmaktadır. Bu yaklaşımla çalışmada; doğal ve kültürel kaynak değerleri ile önemli bir potansiyele sahip Tekirdağ ili, Saray ilçesi'nde yer alan kırsal yerleşimlerin yerel kimlik özelliklerinin tespit edilmesi hedeflenmiştir. Çalışmanın hipotezini; "Kırsal yerleşimler, yerel kimlik değerleri ile birbirinden farklılaşılar ve bu özelliklerin planlama çalışmalarında dikkate alınması oldukça önemlidir" tezi oluşturmaktadır. Bu çerçevede "Çalışma alanının peyzaj kimlik özellikleri nelerdir?" ve "Kırsal planlama çalışmalarında yerel kimlik özelliklerinin etkisi nedir? sorularına cevap aranmıştır. Bu kapsamda çalışma, ulusal ve uluslararası alanda hazırlanmış kitap, makale ve internet kaynaklarını içeren araştırmalar, alan çalışmalarını kapsayan envanter çalışmaları ve alan gezileri sonucu elde edilen, yerinde tespite dayalı verilerin yorumlanmasını içeren bir süreci kapsamaktadır. Çalışma kapsamında; yerel kimlik değerlerinin belirlenmesi ile örnek alanlara ilişkin yerel potansiyel ve kaynaklar ortaya konulmuştur. Yerel potansiyel ve

kaynakların değerlendirilmesi ile de kırsal planlama, tasarım ve yönetim çalışmaları için, rekabet edilebilir ayırt edici özelliklerin geliştirilmesi sağlanmış olacaktır.

2. Materyal ve Yöntem

Çalışmanın ana materyalini Tekirdağ ili Saray ilçesi oluşturmaktadır. Saray ilçesi, Marmara Bölgesi - Trakya Alt Bölgesi'nde, Tekirdağ ilinin Karadeniz'e sahili olan tek ilçesidir. İlçe, kuzeyde Kırklareli'nin Vize ilçesine, doğuda İstanbul'un Çatalca ilçesine, batıda Kırklareli'nin Lüleburgaz ilçesine ve güneyde de Tekirdağ iline bağlı Çerkezköy ilçesine komşudur (Şekil 1). İlçenin yüzölçümü 70.954 ha'dır (Anonim, 2011). İlçeye bağlı 2 (Büyükyoncalı ve Beyazköy) belde ve 20 köy bulunmakta iken, 2012 yılında çıkarılan "6360 sayılı Kanun" ile Tekirdağ'ın büyükşehir statüsüne geçmesi ile birlikte köyler mahalle statüsüne geçmiştir.

Şekil 1. Saray ilçesi coğrafi konumu

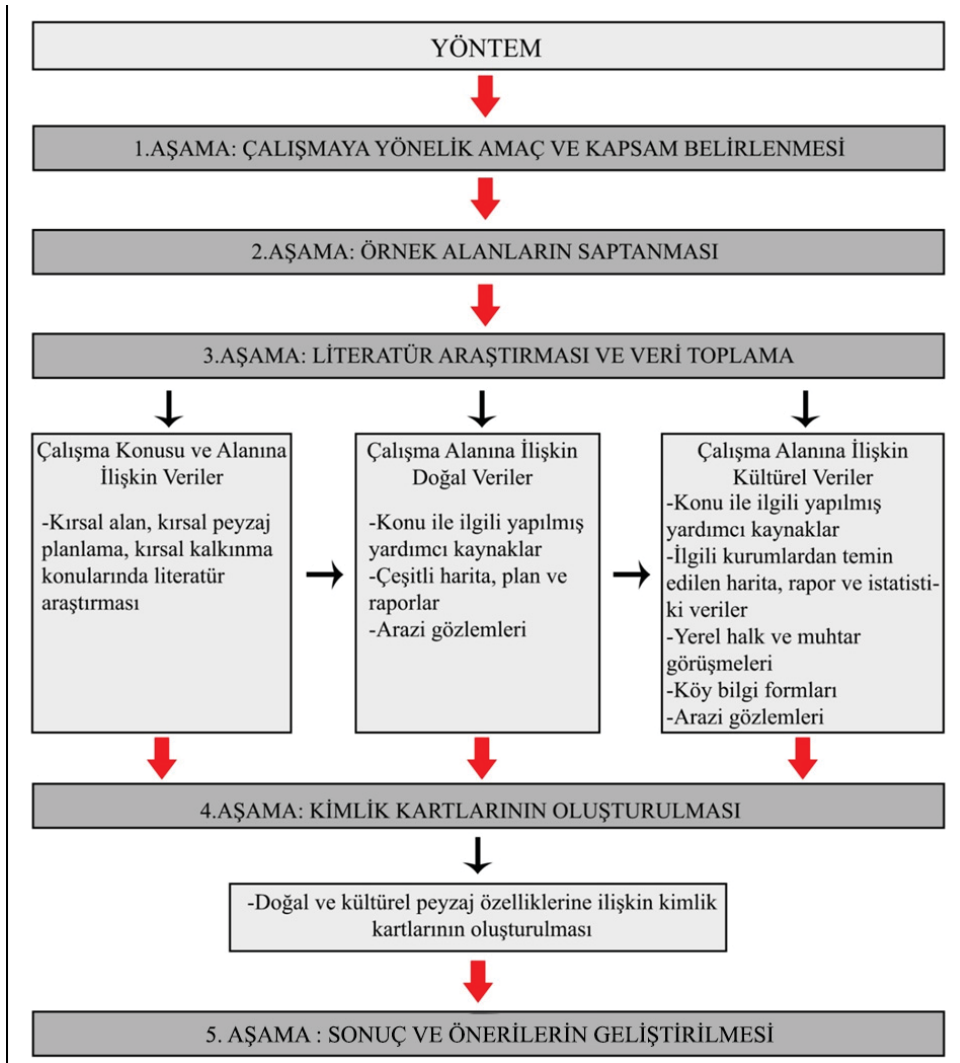
Çalışmada ikincil materyal olarak aşağıda listelenen unsurlar kullanılmıştır.

- Çalışma konusu ve kapsamına yönelik bilimsel araştırma, yayın, rapor, tez, kitap ve istatistiki bilgiler,
- Türkiye İstatistik Kurumu'na (TÜİK) ait Genel Nüfus Sayımı (GNS) ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verileri,
- Saray Belediyesi, Saray İlçe Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, Saray İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü ve Bahçeköy, Güngörmez, Safaalan, Küçükyoncalı muhtarlıklarından elde edilen veriler,

- Muhtarlara uygulanan köy bilgi formları ve yerel halk ile yapılan sözlü görüşmeler
- Farklı dönemlerde yapılan arazi gözlemlerden elde edilen veriler ve görsel materyaller,
- Örnek köylere ilişkin 1/5000 ölçekli kadastral durum paftaları,

Ayrıca ilgili kimlik kartlarının oluşturulması ve haritaların yapımı sırasında Adobe Photoshop, Autocad, Arc Gis, Ms Excel programlarından yararlanılmıştır.

Çalışma; amaç ve kapsamın belirlenmesi, örnek çalışma alanlarının saptanması, literatür araştırması, kırsal yerleşimlere ilişkin kimlik kartlarının hazırlanması ile sonuç ve önerilerin geliştirilmesi olmak üzere 5 temel aşamada yürütülmüştür (Şekil 2).

Şekil 2. Yöntem akış şeması

1. Aşama (Çalışmaya Yönelik Amaç ve Kapsam Belirlenmesi): Çalışma kapsamında; Tekirdağ ili, Saray İlçesi'nde yer alan kırsal yerleşimlerin yerel kimlik özelliklerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Giriş bölümünde çalışmanın amaç ve kapsamı ayrıntılı bir biçimde verilmiştir.

2.Aşama (Örnek Alanların Saptanması): Çalışma kapsamında 4 adet örnek alan (Bahçeköy, Güngörmez, Safaalan, Küçükyoncalı) saptanmıştır. Örnek alanların belirlenmesinde; yerleşimlerin, orman köyü statüsünde yer almaları, üst ölçek planlarda ekoturizm alanı olarak öngörülmesi, erişilebilirlik potansiyeli ve coğrafi konum etken olmuştur.

3.Aşama (Literatür Araştırması ve Veri Toplama): Bu aşamada; çalışma konusu ve örnek alanlara ilişkin olarak; yazılı literatürler, kurumlardan temin edilen harita, plan ve raporlar, yerinde gözlemler, muhtarlar ve yerel halka yapılan görüşmeler ve köy bilgi formlarına ilişkin veriler saptanarak değerlendirilmiştir. Çalışma alanına ilişkin doğal veriler; plan ve raporlara ek olarak bölge haritalarına ait verilerin alana uyarlanması ve arazi gözlemleriyle birlikte Google Earth görüntülerinin kullanılmasıyla oluşturulan haritalardan elde edilmiştir. Kültürel veriler; çalışma kapsamında ele alınan kırsal yerleşimlerin daha önce bir araştırmaya konu olmaması sebebiyle, muhtar görüşmeleri ve arazi gözlemlerine dayanan köy bilgi formlarının oluşturulmasıyla elde edilmiştir. Ayrıca bu bölümde, elde edilen verilerden yararlanılarak, örnek alanlara ilişkin olarak; eğim, bakı, yükseklik, su varlığı, bitki örtüsü, jeolojik yapı, erişilebilirlik ve nüfus gelişim durumlarını ortaya koyan haritalar oluşturulmuştur.

4.Aşama (Kimlik Kartlarının Oluşturulması): Kırsal yerleşimlere ilişkin kimlik kartları oluşturularak, bu yerleşimlerin doğal ve kültürel peyzaj özellikleri belirlenmiştir. Kimlik kartlarının oluşturulmasında; Hough (1990), Erdem (2012), Özdemir (2015), Köse ve Şahin (2017)'in yapmış oldukları çalışmalardan yararlanılmıştır. Kimlik kartlarının hazırlanmasında; arazi gezileri, ilgili kurum-kuruluşlardan elde edilen harita, veri ve raporlar, köy muhtarları ile yapılan köy bilgi formları, yerel halk ile yapılan görüşmeler ve görsel materyaller etken olmuştur. Kimlik kartları kırsal yerleşimlerin doğal ve yapay-sosyokültürel kimlik öğelerine ilişkin olmak üzere ayrı ayrı hazırlanmıştır. Peyzaj kimlik kartları çerçevesinde; doğal (topoğrafya, jeoloji, toprak yapısı, su yüzeyleri, bitki örtüsü) ile yapay (fiziksel yapı, ekonomik durum, yapı işlev durumu ve mimari karakter-yapı-çatı malzemesi, dış mekan kurgusu, yol malzeme çeşidi, etnik köken ve geleneksel yapıya) öğelere ilişkin çeşitli değerlendirmeler yapılmıştır. Yapay kimlik bileşenlerinde; köylere ilişkin sınıflandırmada Boran (1993), Hough (1990) ve Erdem (2012) tarafından geliştirilen ölçütler (kuruluş tarihi: osmanlı köyü, etnik köken: göçmen köyü, üretim peyzajı: turistik köy, orman köyü vb.) esas alınmıştır. Değerlendirmede, kimlik bileşenlerinin bütün içerisindeki kapladığı alansal miktar ve yoğunluk temel alınarak; baskın, orta ve zayıf olarak derecelendirilmiştir. Buna göre; bir özelliğin diğer öğelere göre; genel oranının ağırlıklı ve

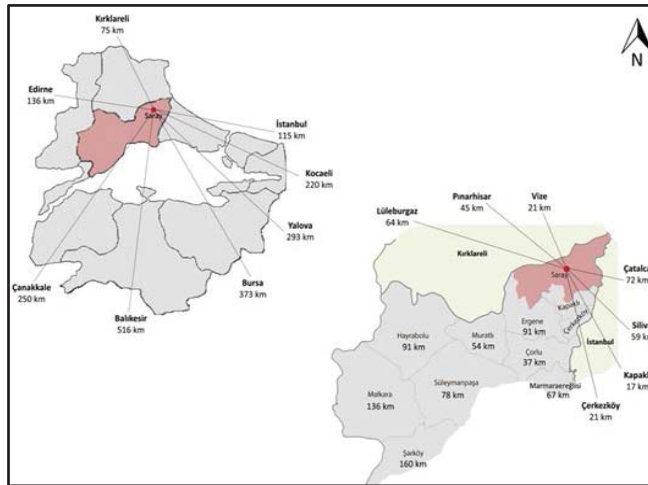
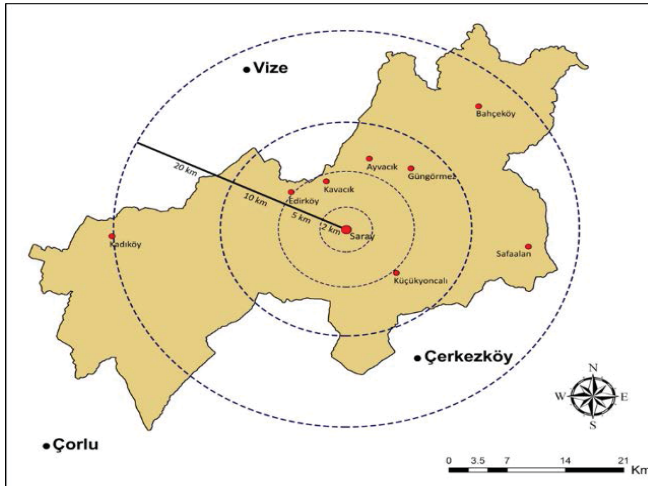
yoğun olması durumunda "baskın", ortalama olması durumunda "orta", zayıf ve çekinik olması durumunda "zayıf" olarak nitelendirilmiştir.

5. Aşama. (Sonuç ve Önerilerin Geliştirilmesi): Bu aşamada, kırsal yerleşimlere ilişkin doğal ve yapay kimlik bileşenleri, benzer çalışmalarla da ilişkilendirilerek planlama-tasarım yaklaşımlarına etkileri çerçevesinde gerekli değerlendirmeler yapılmıştır.

3. Bulgular

3.1. Saray İlçesi Örnek Alanlarına İlişkin Doğal ve Yapay Peyzaj Özelliklerinin Saptanması

Saray ilçesi Tekirdağ ilinin kuzey batısında yer almaktadır. Batısında Kadıköy, kuzeybatısında Edirköy, kuzeyinde Kavacık ve Ayvacık, kuzeydoğusunda Güngörmez ve Bahçeköy, doğusunda Safaalan ve güneydoğusunda Küçükyoncalı kırsal yerleşimi yer almaktadır. Kırsal yerleşimlerin merkeze uzaklıkları en yakın 5 km en uzak 20 km aralığındadır (Şekil 3).

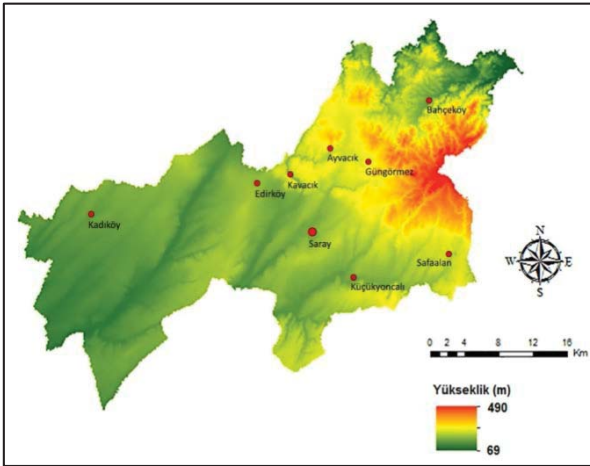

Şekil 3. Saray ilçesine göre seçilen kırsal yerleşimlerin konumu ve erişilebilirlik durumu

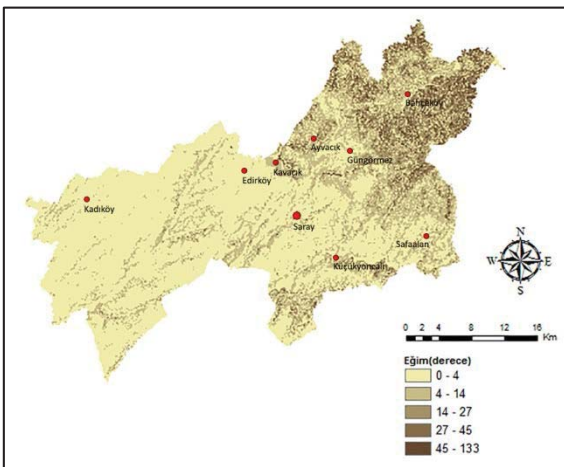
Saray ilçesi örnek alanlarına ilişkin olarak topoğrafik yapı (eğim bakı, yükseklik) ve su varlığı haritaları Şekil 4-7’de verilmiştir. 1/25.000 ölçekli ilgili haritalar Anonim (2015b) verilerinden yararlanılarak Arc Gis programından yararlanılarak oluşturulmuştur.

Kırsal yerleşimlerin yükseklik değerleri 129-224m arasında değişiklik göstermektedir. Bahçeköy, Güngörmez, Safaalan, Küçükyoncalı yerleşimleri hafif eğimli (%4-14) arazi yapısına sahiptir (Şekil 4, 5). Safaalan ve Küçükyoncalı yerleşimlerinin büyük bölümü batı bakırlı alanlarda yer almaktadır (Şekil 6).

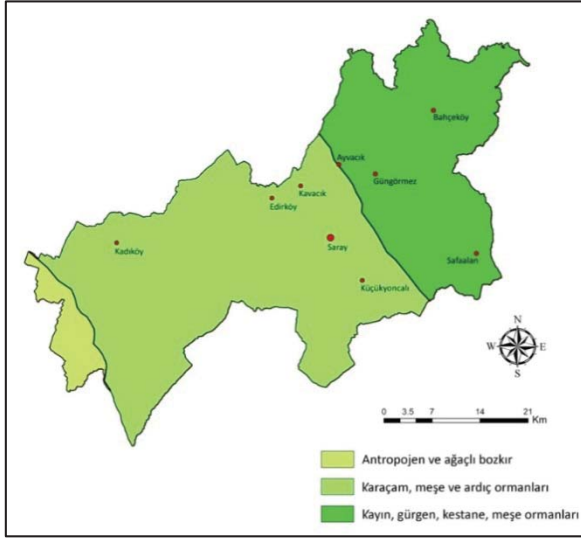
Bahçeköy ve Güngörmez yerleşimlerinin içerisinde geçen dere yatakları mevcuttur. Yazın neredeyse kuru dere niteliğinde olan bu akarsular mevsimsel olarak artış göstererek dönemsel taşkınlara sebebiyet verdiğinden ıslah çalışmalarıyla kanala alınmışlardır. Küçükyoncalı yerleşiminin içerisinde geçen ve 4 mevsim akmakta olan derenin bir bölümü ıslah edilmiş bir bölümü ise doğal yatağında akmaya devam etmektedir (Şekil 7).

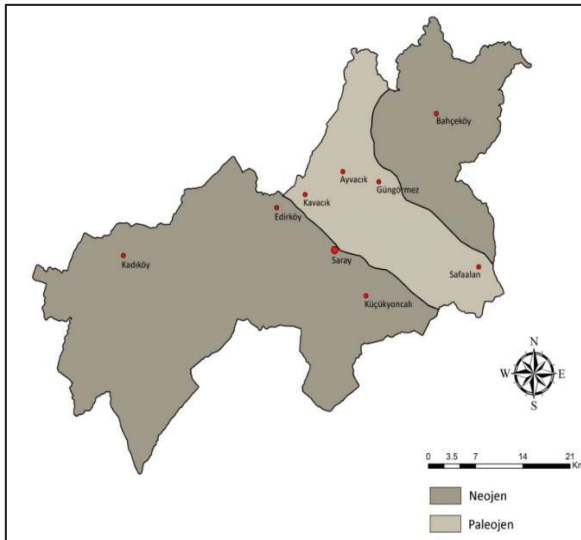
Şekil 4. Kırsal yerleşimlere ilişkin yükseklik haritası

Şekil 5. Kırsal yerleşimlere ilişkin eğim haritası

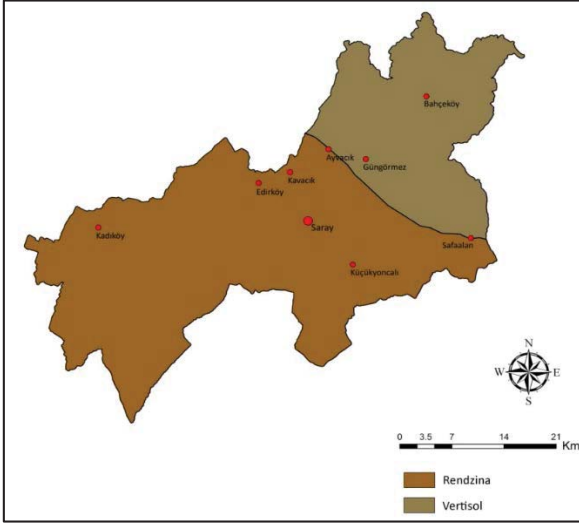

Şekil 8. Kırsal yerleşimlere ilişkin bitki örtüsü haritası

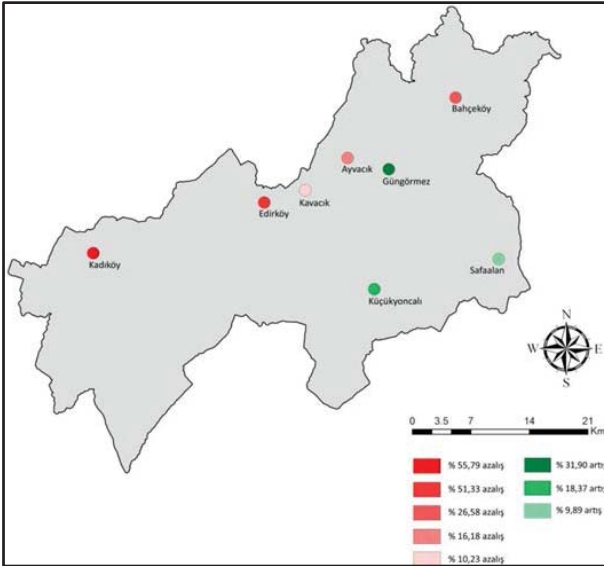
Şekil 9. Kırsal yerleşimlere ilişkin jeolojik yapı haritası

Saray ilçesi örnek alanlarına ilişkin toprak grupları haritası da, Talay'ın (2000) Türkiye Coğrafyası-1 Türkiye Toprak Tipleri Dağılım haritasından yararlanılarak oluşturulmuştur. Buna göre; Güngörmez ve Bahçeköy yerleşimleri Vertisol toprak yapısında, Küçükyoncalı ve Safaalan ise Rendzina topraklara sahip yerleşimlerdir (Şekil 10).

Şekil 10. Kırsal yerleşimlere ilişkin toprak grupları haritası

Saray İlçesi'ndeki yıllar içerisindeki nüfus farklılıkları incelendiğinde ise, 1965 yılından itibaren artış gösterdiği izlenmiştir. 2017 yılı itibariyle Saray ilçesi toplam nüfusu 49.180 olmuştur (Anonim, 2018c). TÜİK verilerinden yararlanılarak, Saray ilçesi örnek alanlarına ilişkin nüfus değişim haritası oluşturulmuştur. Buna göre; 1985-2017 yılları arasında Bahçeköy %26,58 azalış ile en çok göç verirken, Güngörmez %31,90 artış ile en çok göç alan yerleşim olmuştur (Şekil 11).

Şekil 11. Kırsal yerleşimlere ilişkin nüfus değişim haritası

Saray ilçesi genelinde gerçekleştirilen festival ve şenlikler, yerel değerlerin hatırlanması ve tanıtılması açısından önemli bir yer tutmaktadır (Çizelge 2).

Çizelge 2. Saray ilçesi festival ve şenlikleri

Yer	Etkinlik	Açıklama
Saray Merkez	Geleneksel Kültür, Sanat ve Barış Festivali	Geleneksel Kültür, Sanat ve Barış Festivali kapsamında yabancı ülkelerden gelen grupların yerel dans gösterileri, çeşitli konserler ve Laladere mevkiinde düzenlenen çeşitli aktiviteler yer almaktadır.
Küçükyoncalı	Keşkek Şenliği	2018 Ekim ayında 2.sinin düzenlenen şenlikte; folklor gösterileri ile birlikte keşkek dağıtımı yapılmakta ve gelenek göreneklerimizimizin yaşatılması adına yöresel lezzetler, geçmişten günümüze tarım stantları, köy yaşantısı ve köy düğünlerinin stantlarına yer verilmektedir.
Kadıköy	Uçurtma Şenliği	Festival kapsamında uçurulan uçurtmalardan dereceye girenler ödüllendirilmekte ve çeşitli aktivite ve ikramlar yer almaktadır.
Safaalan	Kiraz Festivali	Safaalan kirazının bölge turizmine katkı sağlaması ve tanıtılması için bu yıl 1.si düzenlen festival; konser ve folklor gösterileri ve çeşitli aktivitelerden oluşmaktadır.

3.2. Saray İlçesi Örnek Alanlarına İlişkin Kimlik Kartlarının Oluşturulması

Bahçeköy, Güngörmez, Safaalan, Küçükyoncalı kırsal yerleşimlerinin doğal ve kültürel kimlik özelliklerine ilişkin değerlendirmeler “Peyzaj Kimlik Kartları” çerçevesinde hazırlanmıştır.

3.2.1. Bahçeköy’e ilişkin peyzaj kimlik özelliklerinin tespiti

Bahçeköy; Saray merkeze 16 km uzaklıkta bulunan, 395 nüfusa sahip bir yerleşimdir. Önceleri Kırklareli sancağı Vize kazasına bağlı olan Sultanbahçe ve Bahçedere isimlerini alan yerleşim, 1893 yılında kurulmuş, bir muhacir köyüdür. 19. Yy.’da Bahçedere ismini, Cumhuriyetin ilanından sonra da Bahçeköy ismini almıştır (Yarcı, 2017). 1946 yılındaki bir düzenlemeyle, tapusu köy halkında olan orman arazisi kamulaştırılarak devlet kontrolünde işletilmeye başlanmıştır (Anonim, 2017a).

- **Doğal kimlik bileşenleri**

Bahçeköy yerleşimi, hafif eğimli arazi üzerinde konumlanan; meşe, gürgen, çam ağaçlarının tanımladığı orman peyzajına sahiptir. Bölgede karasal iklim hâkimdir. Yerleşimin topoğrafyası hafif eğimli olup deniz seviyesinden yüksekliği 141m’dir. Vertisol toprak tipine sahiptir ve jeolojik yapısı neojendir.

Yerleşim içerisinden kuzey doğudan köy boyunca ilerleyip Çamlıkoy’dan Karadeniz’e dökülen Bahçeköy Papaz Deresi geçmektedir. Bahçeköy’ün batısında 45,1 ha’lık yüzölçüme sahip Çamlıkoy Tabiat Parkı yer almaktadır. Tabiat Parkı’nda sapsız meşe (*Quercus petraea ssp. iberica*), Macar meşesi (*Quercus frainetto*), Adi gürgen (*Carpinus betulus*), Dişbudak (*Fraxinus excelsior*), Çınar (*Platanus orientalis*), Dağ karaağacı (*Ulmus glabra*) ve

Kızılağaç (*Alnus glutinosa*) türleri hakimdir (Anonim 2012). Bahçeköy'ün batısında, 329 ha. alanda Trakya'daki tek muhafaza niteliğindeki Karaçam ormanı bulunmaktadır. Bununla birlikte alanda, meşe, gürgen ve kestaneden oluşan karışık orman dokusu görülmektedir. Faunaya ait veriler elde edilemediğinden doğal peyzaj kimlik kartında yer verilememiştir. Doğal kimlik bileşenlerinden orman ve dere baskın karakterde iken denizin etkisi yerleşimde zayıf olarak belirlenmiştir (Çizelge 3).

- **Yapay kimlik bileşenleri**

Bahçeköy yerleşimi, Osmanlı-Rus savaşı (93 Harbi) sonucu Bulgaristan'dan gelenlerle kurulmuş göçmen köyüdür. Geleneksel aile yapısına sahip, komşuluk ilişkilerinin süregeldiği toplumsal yapıya sahiptir. Düğün, sünnet gibi kutlamalar yerleşim içinde süregelen geleneksel etkinliklerdir.

Bahçeköy'de, orman köyü etkisi baskın, turistik köy etkisi orta derecededir. Yapı işlev durumuna bakıldığında ise yerleşimde konut karakteri baskın, ticari yapılar orta ve dini tesis gibi yapılar zayıf karakter olarak derecelendirilmiştir. Yerleşiminin fiziksel yapısı toplu/kompakt olup, haneler birbirine yakındır. Yerleşimin biçimlenişinde topoğrafyanın hafif eğimli olması etken olmuştur (Çizelge 4).

Çizelge 3. Bahçeköy'e ilişkin peyzaj kimlik özelliklerinin tespiti - doğal kimlik bileşenleri (Orijinal, 2018)

													
YERLEŞİM ADI:			Bahçeköy										
COĞRAFİ KONUM:			41°32'47.66'' K – 28°02'57.32'' D										
BÖLGE:			Marmara										
NÜFUS:			395 (2017)										
MERKEZE UZAKLIK:			16 km										
RAKIM:			141 m										
DOĞAL KİMLİK BİLEŞENLERİ													
ÖNEM PUANI	TOPOĞRAFYA			JEOLJİ		TOPRAK YAPISI		SU YÜZEYLERİ			BİTKİ ÖRTÜSÜ		
	Düze yakın	Hafif eğimli	Orta eğimli	Neojen	Paleojen	Rendzina	Vertisol	Deniz	Dere	Göl	Kayın, gürgen, kestane, mese	Karaçam, ardıç	Antropojen ve ağaçlık bozkır
Baskın													
Orta													
Zayıf													
													

Genelde tek katlı, betonarme konutlar sokak üzerinde veya bahçe içinde konumlanmıştır. Sokak üzerinde yer alan evlerin ön cepheleri sokağa bakmakta, bahçe içinde yer alan evlerin ön cepheleri bahçeye açılmaktadır. Yapılar, topoğrafya ile uyumlu bir şekilde arazi üzerinde konumlanmakta ve kademeli bir yapı göstermektedir. Ana yolun sol tarafında kalan konut birimlerinin ön cepheleri kuzeydoğuya, ana yolun sağ tarafında kalan konutların ön cepheleri kuzeybatıya bakmaktadır. Köye ilişkin dış mekân kurgusunu; caminin bulunduğu köy meydanı, köy girişinden meydana kadar anayol boyunca uzanan ticari yapılar (kahvehane, bakkal vs.) ile konutlar ve konutlara ilişkin bahçeler oluşturmaktadır. Anayol asfalt iken, ara sokakların birçoğu kilit parke taş ile döşenmiştir. Sokaklar, daha çok düz ve devamlılık göstermektedir. Saray ilçesinden Bahçeköy mahallesine ulaşım; saat başı kalkan minibüslerle sağlanmaktadır.

Yerleşim içinde süregelen yerel ekonomi, ormancılık ve ikinci planda hayvancılığa dayanmaktadır. Üretim durumu Çizelge 5'te yer almaktadır. Mevsimsel olarak gelişen mantar toplayıcılığı da yerel ekonomiye katkı sağlamaktadır. Tarımsal üretim oldukça kısıtlıdır.

Çizelge 5. Bahçeköy'e ilişkin peyzaj kimlik özelliklerinin tespiti – üretim durumu (Anonim, 2017b)

Hayvancılık	Büyükbaş 100 – Manda 27	Yıllık et üretimi: 1632 kg
	Kümes ~300	
	Arı koloni 133	Yıllık bal üretimi: 1862 kg
	50 Baş ve Üzeri Hayvan İşletme Sayısı	1
	Tarımsal Kooperatifler	1
Ormancılık	Kuzey meşe-gürgen-kestane-karaçam karışık ormanı	7885 da
Tarım	Çayır otu	30,3 da

3.2.3. Güngörmez'e ilişkin peyzaj kimlik özelliklerinin tespiti

Güngörmez, merkeze uzaklığı 7 km olan, 1352 nüfusa sahip bir yerleşimdir. 1877 Yılında Bulgaristan'ın Varna vilayetinin Pravada kazasından gelen Hacı Abdullah ve Molla Osman sülaleleri tarafından kurulmuştur. Köy 'Güngörmez' adını, etrafı gür ve yüksek ağaçlarla çevrili gün görmeyen bir su kaynağından almıştır (Anonim, 2017c; Yarcı, 2017).

- **Doğal kimlik bileşenleri**

Güngörmez yerleşimi, hafif eğimli bir arazi üzerinde, Ergene Havzası'nın karasal ikliminden, Yıldız Dağları'nın Karadeniz iklimine geçiş yaptığı bir noktada konumlanmıştır. Jeolojik açıdan, paleojen bir yapı özelliği göstermektedir. Toprak yapısı açısından vertisol özellik baskındır. Güngörmez yerleşimi içerisinde geçmekte olan Darı Tarla Deresi

- **Yapay Kimlik Bileşenleri**

Güngörmez, Bulgaristan'ın Varna vilayetinden göçenler tarafından kurulmuş bir göçmen köyüdür. Geleneksel aile yapısına sahip, komşuluk ilişkilerinin süregeldiği toplumsal yapıya sahiptir. Düğün, sünnet gibi kutlamalar yerleşim içinde süregelen geleneksel etkinliklerdir. Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, Tarımsal Hizmetler Dairesi Başkanlığı tarafından, kırsal turizm proje alanı olarak belirlenen alanda; 2016 yılında manda ve mantar festivali yapılmıştır.

Güngörmez'de, orman köyü baskındır. Yapı işlev durumuna bakıldığında konut karakteri baskın, ticari yapılar orta ve sağlık tesisi gibi yapılar zayıf karakter olarak derecelendirilmiştir. Yerleşimin fiziksel yapısı ışınsal dokudadır. Tek yapı şeklinde gelişen konut birimleri, okul, cami, sağlık ocağı, düğün salonu yerleşim içindeki başlıca yapı tipleridir. Genelde iki katlı, anayol çevresinde çok katlı betonarme konutlar sokak üzerinde yer almaktadır. Yapı malzemesi beton ve kiremit ağırlıklıdır. Anayoldan iç kesimlere doğru gidildikçe bahçeli yapılar görülmektedir. Yapılar, ana yolun çevresinde sık bir doku oluşturarak konumlanırken, dış çepere yaklaşıldıkça seyrek yapılaşma görülmektedir. Atatürk heykeli, çeşme ve oturma birimleri bulunan meydan; iş yerleri, cami ve köy odasının kesiştiği noktada konumlanmıştır. Anayol asfalt kaplama iken ara sokaklar kilit parke taş ile döşenmiştir (Çizelge 7). Saray ilçesinden Güngörmez mahallesine ulaşım; saat başı kalkan minibüslerle sağlanmaktadır.

Güngörmez için önemli bir üretim olan ormancılık, yerleşimin “Orman Köyü” olarak gelişmesine neden olmuştur. Buna ek olarak büyükbaş hayvan yetiştiriciliği özellikle de manda yetiştiriciliği üretim peyzajına katılmaktadır. Mevsimsel olarak gelişen mantar toplayıcılığı ve az da olsa tarımsal faaliyetler de yerel ekonomiye katkı sağlamaktadır. Buğday, yulaf, ayçiçeği ve ceviz başlıca tarım ürünleri iken konut bahçelerinde yer alan meyve ağaçları ve mevsimlik sebze türleri yerleşimin kültürel bitki dokusunu oluşturmaktadır (Çizelge 8). Tarımsal kooperatif bulunmamaktadır.

Çizelge 8. Güngörmez'e ilişkin peyzaj kimlik özelliklerinin tespiti – üretim durumu (Anonim, 2017b)

Hayvancılık	Büyükbaş 1500 – Manda 833		Günlük süt üretimi 1067 Lt	
	Küçükbaş 1450		Yıllık et üretimi: 6050 kg	
	Kümes ~1000			
	50 Baş ve Üzeri Hayvan İşletme Sayısı		6	
Tarım	Çayır otu	125 da	Yonca	4,6 da
	Buğday	36 da	Mısır	4 da
	Yulaf	29 da	Kiraz	4 da
	Ayçiçek	13 da	Macar fiğ	2 da
	Ceviz	12 da	Silajlık mısır	2 da
	Arpa	6,3 da	Ayva	1 da
	Soğan	6 da	Armut	1 da

3.2.4. Safaalan'a ilişkin peyzaj kimlik özelliklerinin tespiti

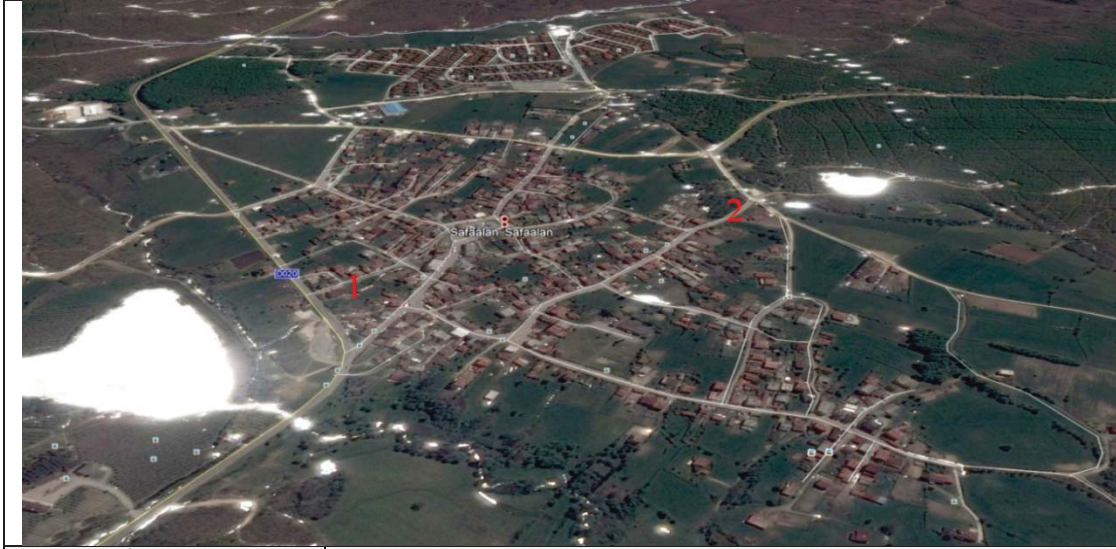
Safaalan; Saray merkeze uzaklığı 17 km olan, 1200 nüfusa sahip bir yerleşimdir. Safaalan; Feyziye adı altında, 1909'da Bulgaristan'dan gelen Rumeli muhacirleri tarafından kurulmuştur. Köy, Balkan Savaşlarında boşaltılmış, Kurtuluş Savaşından sonra 1914-1915 yıllarında tekrar yerleşilmiştir. Sefa sürme düşüncesinden yola çıkarak Safaalan olarak adlandırılmıştır (Yarcı, 2017; Anonim, 2017d).

- **Doğal kimlik bileşenleri**

Yerleşimde Marmara ve Karadeniz iklimi hâkimdir. Kışlar sert yoğun kar yağışlı ve soğuk, yazlar ise sıcak olduğu kadar çam ve meşe ormanlarından gelen esintiyle serin geçmektedir. Topoğrafya hafif eğimlidir, jeolojik yapısı neojen ve paleojenlerden oluşur. Yerleşim sınırları içerisinde eski kömür madeninin oluşturduğu iki adet gölet bulunmaktadır. Bitki örtüsünde kuzey meşe-gürgen-kestane karışık orman dokusu görülmektedir. Faunaya ait veriler elde edilemediğinden doğal peyzaj kimlik kartında yer verilememiştir (Çizelge 9).

Çizelge 9. Safaalan'a ilişkin peyzaj kimlik özelliklerinin tespiti - doğal kimlik bileşenleri (Orijinal, 2018)

DOĞAL KİMLİK BİLEŞENLERİ													
ÖNEM PUANI	TOPOĞRAFYA			JEOLJİ		TOPRAK YAPISI		SU YÜZEYLERİ			BİTKİ ÖRTÜSÜ		
	Düze yakın	Hafif eğimli	Orta eğimli	Neojen	Paleojen	Rendzina	Vertisol	Deniz	Dere	Göl	Kayın, gürgen, kestane, meşe ormanları	Karaçam, meşe ve ardıç ormanları	Antropojen ve ağaçlı bozkır
Baskın													
Orta													
Zayıf													

- **Yapay kimlik bileşenleri**

Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, Tarımsal Hizmetler Dairesi Başkanlığı kırsal turizm proje alanı olarak belirlenmiştir. Safaalan yerleşimi Bulgaristan göçmenleri tarafından kurulmuş bir köydür. Düğün, sünnet gibi kutlamalar yerleşim içinde süregelen geleneksel etkinliklerdir. Geleneksel aile yapısına sahip, komşuluk ilişkilerinin devam etmekte olduğu toplumsal yapıya sahiptir. Arazi yönetim şekli bireysel parsel sahipliğidir. Yerleşimin fiziksel yapısı ışınsal dokudur (Çizelge 10). Tek yapı şeklinde gelişen konut birimleri, okul, cami, köy odası yerleşim içindeki başlıca yapı tipleridir. Genelde iki katlı, betonarme konutlar sokak üzerinde veya bahçe içinde yer almaktadır. Sokak üzerinde yer alan evlerin ön cepheleri sokağa bakmakta, bahçe içinde yer alan evlerin ön cepheleri bahçeye açılmaktadır. Safaalan mahallesinde yapı birimleri topoğrafya ile uyumlu bir şekilde arazi üzerinde konumlanmaktadır. Yapı malzemesi beton ve tuğla ağırlıktadır. Dış mekân kurgusunu tanımlayan sokak-meydan ilişkisi Safaalan yerleşiminde belirsiz biçimdedir. Köy girişinden camiye kadar ana aks boyunca uzanan ticari yapılar (kahvehane, bakkal vs.) yerleşim içindeki dış mekân kurgusunu oluşturmaktadır. Anayol asfalt kaplama iken köy girişinden itibaren geniş ana aks ve ara sokaklar kilit parke taş ile kaplanmıştır. Saray ilçesinden Safaalan mahallesine ulaşım; saat başı kalkan minibüslerle sağlanmaktadır.

Çizelge 10. Safaalan'a ilişkin peyzaj kimlik özelliklerinin tespiti - yapay kimlik bileşenleri (Orijinal, 2018)

■ Konut ■ Ticaret ■ Köy odası ■ Dini tesis

YAPAY KİMLİK BİLEŞENLERİ																
ÖNEM PUANI	YERLEŞİMİN FİZİKSEL YAPISI				YEREL EKONOMİK YAPI			YAPI İŞLEV DURUMU					MİMARİ KARAKTER – YAPI-ÇATI MALZEMESİ			
	İşinsal	Linear	Karmaşık	Dağınık	Orman köyü	Tarım köyü	Turistik köy	Konut	Ticaret	Köy odası	Dini tesis	Sağlık evi	Düğün salonu	Beton	Tuğla	Kiremit
Baskın																
Orta																
Zayıf																
DIŞ MEKÂN KURGUSU - SOKAK				ULAŞIM-YOL YAPIM MALZEMESİ			ETNİK KÖKEN-		GELENEKSEL YAPI							
Dar - kıvrımlı		Düz - devamlı		Asfalt yol	Kilit parke	Toprak yol	Göçmen köyü	Osmanlı köyü	Festivaller	Yöresel Kıyafet	Yöresel ürünler	Geleneksel yemek				

Safaalan yerleşiminin yerel ekonomisi ormancılık ve hayvancılığa (büyükbaş hayvan yetiştiriciliği ve arıcılık) dayanmaktadır. Mevsimsel olarak gelişen mantar toplayıcılığı ve tarımsal faaliyetler de yerel ekonomiye katkı sağlamaktadır. Kiraz, elma, ceviz yerleşimin

başlıca tarımsal ürünleridir. Konut bahçelerinde yer alan meyve ağaçları ve mevsimlik sebze türleri de yerleşimin kültürel bitki dokusunu oluşturmaktadır (Çizelge 11). Tarımsal kooperatif bulunmamaktadır.

Çizelge 11. Safaalan'a ilişkin peyzaj kimlik özelliklerinin tespiti – üretim durumu (Anonim, 2017b)

Hayvancılık	Büyükbaş 430 – Manda 173		Yıllık et üretimi: 568 kg	
	Küçükbaş 1100			
	Kümes ~2000			
	Arı koloni 432		Yıllık bal üretimi: 6048 kg	
	50 Baş ve Üzeri Hayvan İşletme Sayısı		-	
Ormancılık	Kuzey meşe-gürgen-kestane-karaçam karışık ormanı		38,000 da	
Tarım	Kiraz	70,5 da	Çayır otu	5,5 da
	Elma	33 da	Biber	2 da
	Ceviz	18,3 da	Domates	2 da
	Ayçiçek	16 da	Patlıcan	2 da
	Silajlık mısır	6,5 da		

3.2.5. Küçükyoncalı'ya ilişkin peyzaj kimlik özelliklerinin tespiti

Küçükyoncalı; merkeze uzaklığı 7 km olan, 1817 nüfusa sahip bir yerleşimdir. Bulgaristan'ın Tırnova vilayeti Selvi kazası Kuşva ve Nosel köylerinden gelen muhacirler tarafından kurulmuştur. Süreç içerisinde Küçük Manika, Kocatarla ve Demirbaşisimlerini almıştır. Köyün asıl iskân merkezi, Manika Kalesi ve civarı olmuştur. Zamanla büyüyen ve aralarında 4 km. mesafe bulunan iki mahalleden oluşan Manika, 1908'de ikiye bölünmüştür. 1878'de Rus, 1912-1913 Balkan Savaşları'nda Bulgar, 27 Temmuz-30 Ekim 1922 tarihleri arasında Yunan işgaline uğrayan Küçük Yoncalı; Yıldız (Istranca) Dağları ile Ergene Ovası'nın birleştiği hat üzerinde yer almıştır. Cumhuriyet döneminde 1961 yılında, Küçük Manika ismi, Küçük Yoncalı olarak değiştirilmiştir (Yarcı, 2017).

• **Doğal kimlik bileşenleri**

Yerleşimde Marmara iklimi (Karasal iklim) hâkimdir. Yazlar sıcak ve kurak olurken, kışlar soğuk ve yağışlı geçmektedir. Topoğrafyası hafif eğimli arazidir ve jeolojik yapısı neojendir. Köy içerisinden 12 ay boyunca akmakta olan Küçükyoncalı Deresi geçmektedir. Derenin bir kısmı ıslah çalışmalarıyla kanala alınmış durumdadır. Karaçam, Meşe ve Ardıç türlerinin hâkim olduğu orman dokusu görülmektedir. Faunaya ait veriler elde edilememiştir. Küçükyoncalı yerleşimine ait genel bilgiler ve doğal kimlik bileşenlerinin yer aldığı peyzaj kimlik kartı Çizelge 11'de verilmiştir.

Orta																
Zayıf																
DIŞ MEKÂN KURGUSU - SOKAK			ULAŞIM- YOL YAPIM MALZEMESİ			ETNİK KÖKEN			GELENEKSEL YAPI							
Dar - kıvrımlı	Düz - devamlı	Asfalt yol	Kilit parke	Toprak yol	Göçmen köyü	Osmanlı köyü	Festivaller	Yöresel Kıyafet	Yöresel ürünler	Geleneksel yemek kültürü						

Yerleşimin fiziksel yapısı karmaşık dokudadır. Ticaret birimleri, cami, sağlık evi, köy odası ve okul yerleşim içindeki başlıca yapı tipleridir. Genelde 2-3 katlı, betonarme konutlar ağırlıklı olarak bahçe içinde yer almaktadır. Sokak üzerinde yer alan evlerin ön cepheleri sokağa bakmakta, bahçe içinde yer alan evlerin ön cepheleri bahçeye açılmaktadır. Atatürk anıtı ve etrafında konumlanan cami, sağlık evi, minibüs durağı ile vurgulanan köy meydanı; köy girişinden meydana kadar anayol boyunca uzanan ve meydanı çevreleyen ticari yapılar (kahvehane, bakkal vs.) yerleşim içindeki dış mekân kurgusunu oluşturmaktadır. Yapı malzemesi beton ve tuğla ağırlıklıdır. Saray yönünden gelen anayol asfalt kaplam iken ara sokaklar kilit parke kaplamasına sahiptir. Köy meydanına dik uzanan düz ve geniş yollar, yer yer dar ve kıvrımlı sokaklarla bağlanmaktadır. Saray ilçesinden Küçükyoncalı mahallesine ulaşım; saat başı kalkan minibüslerle sağlanmaktadır.

Etrafı geniş tarım alanlarıyla çevrili olan Küçükyoncalı yerleşimi ova köyü niteliğinde olup geçim kaynağının bir bölümünü tarım ile sağlamaktadır. Buna ek olarak büyükbaş hayvan yetiştiriciliği ve arıcılık da üretim peyzajına katılmaktadır (Çizelge 13). Konut bahçelerinde yer alan meyve ağaçları ve mevsimlik sebze türleri yerleşimin kültürel bitki dokusunu oluşturmaktadır.

Çizelge 13. Küçükyoncalı'ya ilişkin peyzaj kimlik özelliklerinin tespiti – üretim durumu (Anonim, 2017b)

KÜÇÜKYONCALI ÜRETİM PEYZAJI				
Hayvancılık	Büyükbaş 1050		Yıllık et üretimi: 52.630 kg	
	Küçükbaş 2000		Günlük süt üretimi: 3.611 lt	
	Kümes ~1500			
	Arı koloni 85		Yıllık bal üretimi: 1100 kg	
	50 Baş ve Üzeri Hayvan İşletme Sayısı			2
Tarım	Tarımsal Kooperatifler			1
	Yulaf	589 da	Domates	15 da
	Çayır otu	477 da	Karpuz	13 da
	Arpa	340 da	Biber	11 da
	Silajlık mısır	92 da	Kavak	11 da
	Yonca	76 da	Yem Bezelyesi	9,8 da
	Macar fiğ	58,3 da	Buğday	4,075 da
	Badem	43,6 da	Fasulye	4 da
	Ceviz	33,1 da	Ayçiçek	3,141 da

4. Tartışma

Kırsal yerleşimler, doğal ve yerel değerler ile şekillenen özgün karakteristikleri ile birbirinden farklılık göstermektedirler. Bu farklılıkları yansıtan en önemli özellik ise kırsal yerleşimin "peyzaj kimliğidir". Bu anlamda kırsal alanlara yönelik planlama, uygulama ve yönetim çalışmalarının yerel kimlik değerlerine dayalı olarak gerçekleştirilmesinin gerekliliğini savunan bu çalışmada; Tekirdağ ili, Saray İlçesi'nde yer alan 4 adet kırsal yerleşimin yerel kimlik özellikleri belirlenmiştir.

Özellikle son zamanlarda kırsal alanlara yönelik yapılan planlama çalışmalarında peyzaj karakterinin/kimliğinin tespitine dayalı yaklaşımlar temel alınmıştır (Atik ve ark., 2018; Cengiz Gökçe, 2018; Özhancı ve Yılmaz, 2017; Köse, 2016; Özcan ve Akci, 2016; Akci, 2015; Kiper, 2013; Erdem, 2012; Eminağaoğlu ve Çevik, 2006). Cloke (1997) da kırsal çalışmalarda yere duyarlılık, özgünlük ve kimlik konularına hassasiyetin attığından bahsetmiştir. Ulusal ve uluslararası düzeydeki plan, politika ve strateji belgelerinde de bu yaklaşımlar gündeme gelmektedir. Öyle ki, Ülkemizin de taraf olduğu Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'nde de peyzajın korunması, yönetilmesi ve planlanması amacıyla peyzaj karakteristiklerinin tanımlanması hedeflenmiştir (Anonim, 2000b). Bununla birlikte; IV. Ulusal Kalkınma Planı'nda, kırsal alanlarda yerel değerlerin ön plana çıkarılması amaçlanırken, VIII. ve IX. Kalkınma Planı'nda ise; kırsal yerleşimlerin özgün dokularının korunmasının önemli olduğu ifade edilirken, XI. Kalkınma Planında kırsal yerleşimlere

ilişkin envanter oluşturulması gerekliliğinin altı çizilmiştir. Kırsal yerleşimlere ilişkin doğal kimlik bileşenleri; Erdem'in (2012) de belirttiği gibi; yerleşimlerin kuruluş biçimlenişinde, farklı faaliyet alanları (turizm, sanayi, tarım v) için yer seçim kararlarında, mekansal gelişimin değerlendirilişinde, yapı -açık mekan kurgusunun belirlenişinde, görsel etkinin saptanmasında, ekonomik etkinliklerin çeşitlendirilişinde, erişilebilirlikle ilgili vb. olarak mekansal ve sektörel (turizm, tarım, ormancılık vb.) plan kararlarında önemli bir yönlendiricidirler. Yapay kimlik bileşenleri ise; kırsal yerleşimlere ilişkin; fiziksel, görsel ve çevresel kalitenin belirlenmesi, yöresel özgünlüklerin saptanması, ekonomik yapının çeşitlendirilmesi, geleneksel kültürün devamlılığının sağlanması gibi etkileri ile mekansal planlarda olduğu kadar sosyal, ekonomik ve toplumsal plan kararlarında da belirleyicidirler. Bununla birlikte, kırsal alan özelinde yapılan diğer bazı çalışmalarda da; yöresel kimliğin kırsal yerleşimlere ilişkin tasarım rehberlerinin ortaya konmasında etken olduğu üzerinde durulmuştur (Öğdül ve ark., 2018; Görmüş ve ark., 2015; Kut Görgün ve Yörür, 2018; Köse ve Şahin, 2017; Olgun, 2015; Özdemir, 2015; Harvey, 2014; The Heritage Council, 2012; Çorapçıoğlu ve ark., 2008)

Bu anlamda; çalışma kapsamında; Saray ilçesi kırsal yerleşimleri özelinde peyzaj kimliğinin tespiti yapılarak ve planlama-tasarım yaklaşımlarında önemli bir kaynak olarak değeri olarak dikkate alınması gerektiğine vurgu yapılmıştır.

5. Sonuç ve Öneriler

Çalışma kapsamında yapılan değerlendirmeler doğrultusunda; Saray ilçesi kırsal yerleşimlerine ilişkin doğal kimlik bileşenleri ve yapay kimlik bileşenleri belirlenerek kimlik kartları oluşturulmuştur. Doğal kimlik bileşenleri kapsamında; topoğrafya, jeoloji, toprak yapısı, su yüzeyleri ve bitki örtüsü ele alınmıştır. Yapay kimlik bileşenleri ise; yerleşimin fiziksel yapısı, yerel ekonomik yapı, yapı-işlev durumu, mimari karakter, dış mekân kurgusu, ulaşım, etnik köken, geleneksel yapı ele alınmıştır. Ele alınan tüm bileşenler yoğunluk durumlarına göre baskın-orta-zayıf olarak derecelendirilmiştir. Buna göre; Bahçeköy, Güngörmez, Safaalan yerleşimlerinde orman karakteri baskın olurken, Küçükyoncalı'da ova karakteri baskın olmuştur. Yerleşimlerin büyük bir bölümü hafif eğimli arazi üzerinde konumlanmıştır. Yerleşimin fiziksel yapısında; Güngörmez ve Safaalan'da işinsal doku baskın, Küçükyoncalı karmaşık doku baskın, Bahçeköy'de lineer doku baskın olmuştur. Yerleşimlerde, konut yapıları baskın olup, bahçeler ile kurgulanmıştır. Bahçeler ise sokak ve meydanlar ile birleşmektedir. Bununla birlikte geleneksel mimari dokuyu yansıtan yapılar görülmemektedir. Köy meydanı çoğunlukla

camii, köy kahvesi ve ticari yapılarla çevrelenmiştir. Yerleşimlerin büyük bir bölümünde mübadele kültürü görülmektedir. Yerleşimler, mübadele ve göçlere bağlı olarak gelişen tarihsel ve kültürel bir çeşitlilik göstermektedir.

Sonuç olarak; kırsal yerleşimlere ilişkin doğal ve yapay kimlik bileşenlerinin saptanması; mevcut ve potansiyel değerlerin tanınırlığının sağlanması, korunması ve geliştirilmesinde, üst ölçekli plan kararlarının yerel ölçekte uygulanabilmesinde, hizmet (turizm, sanayi, tarım vb) alanlarının belirlenmesinde, kalkınma öncelikli kararların alınmasında, mekansal, görsel ve çevresel değerlerinin analizi gibi plan, tasarım, koruma ve yönetime ilişkin çalışmalarda önemli bir etkiye sahip olacaktır. Bu da; kırsal peyzaj planlama çalışmalarında; yerel peyzajla bütünleşen ve onları farklılaştıran mevcut yöresel karakterden referans alınmasının gerekliliğini göstermektedir.

Teşekkür

Bu çalışma Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü NKUBAP.08.YL.18.143 No'lu projeden ve Yüksek Lisans Tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Kaynaklar

- Akci, A. 2015. Kırsal kalkınma için bir model önerisi: köy kümeleri. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Konya.
- Anonim 2000a. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Plan Raporu (2001-2005). Devlet Planlama Teşkilatı, 273 s. Ankara.
- Anonim, 2000b. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi. https://www.yerelnet.org.tr/basvuru_kaynaklari/yy_mevzuati/mevzuat_detay.php?
- Anonim, 2006. Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Plan Raporu (2007-2013). Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.
- Anonim, 2011. Tekirdağ 1/25000 Ölçekli İl Çevre Düzeni Planı.
- Anonim, 2012. Tekirdağ İli Doğa Turizmi Master Planı, 2013-2023.
- Anonim, 2015a. Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (2014-2020). Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Ankara.
- Anonim, 2015b. Digital elevation maps, Aster/GDEM. <http://www.jspacesystems.or.jp/ersdac/GDEM/E/index.html>.
- Anonim, 2017a, Bahçeköy Mahallesi. <https://www.trakyanet.com/trakya/tekirdag/saray/170-koyler/99-koyleri.html?start=3>.
- Anonim, 2017b. Saray İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü verileri, Tekirdağ.
- Anonim, 2017c. Güngörmez Mahallesi. <https://www.trakyanet.com/trakya/tekirdag/saray/170-koyler/99-koyleri.html?showall=&start=9>.
- Anonim, 2017d. Safaalan Mahallesi. <https://www.trakyanet.com/trakya/tekirdag/saray/170-koyler/99-koyleri.html?showall=&start=16>.
- Anonim, 2018a. Tarihi ve kültürel değerler. <https://www.trakyanet.com/trakya/tekirdag/saray/93-tarihi-ve-kulturel-degerler.html>.
- Anonim, 2018b. Yıllara göre nüfus değişimi. <http://trakyanet.com/istatistikler/nufus/yillara-gore-nufus/yillara-gore-nufus-tekirdag.html#saray>.
- Anonim, 2018c. Tekirdağ İl Çevre Durum Raporu. Tekirdağ Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, s.103.
- Anonim, 2019. <https://thrakis.org/sultanlar-yolu-avrupali-yuruyusculeri-bekliyor.html/>.
- Atalay, İ. 1983. Türkiye vejetasyon coğrafyasına giriş. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 19, İzmir.

- Atik, M., Ortaçeşme, V., Yıldırım, E., Özçatalbaş, O., Kavas, K.R., Ünal, O., Sabuncu, R., Alpaslan, Ö. 2018. Antalya İli kırsal peyzaj karakterlerinin belirlenmesi ve alan kullanım planlaması bağlamında değerlendirilmesi. 214O393 Nolu Tubitak Projesi, 248 s.
- Boran, B. 1993. Toplumsal yapı araştırmaları: iki köy çeşidinin mukayeseli tetkiki. Sarmal Yayınevi, İstanbul.
- Çorapçıoğlu, K., Çakır, S., Aysel, N.R., Görgülü, H.C., Kolbay, D., Seçkin, N.P., Ünsal, E. 2008. Kırsal alanda yöresel mimari özelliklerin belirlenmesi projesi. TC.Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, TAU Müdürlüğü, Cilt 1-6, MSGSÜ Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğü, İstanbul.
- Cengiz Gökçe, G. 2018. Kültürel peyzaj-turizm ilişkisine yönelik kırsal kimlik koruma modeli: Nallıhan-Beydili örneği. Doktora Tezi, Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Bartın.
- Cloke, P.1997. Country backwater to virtual village? rural studies and the cultural turn. *Journal of Rural Studies*, 13 (4): 367–375.
- Eminağaoğlu, Z., Çevik Ö. 2006. Doğa-kırsal yerleşme birliktelikleri Kafkas Üniversitesi, Artvin Orman Fakültesi Dergisi, 7(1), 28-40.
- Erdem, M. 2012. Kırsal yerleşim peyzaj kimlik özelliklerinin tespiti, korunması ve geliştirilmesine yönelik değerlendirme matrisi önerisi. Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İstanbul.
- Gökmen, H. 1962. Türkiye’de orman ağaç ve ağaçcıklarının yayılışı.1/ 2.500.000 HHarita, Ankara.
- Görmüş, S., Atmış, E., Artar, M., Özkazanç, N. K., Günşen, H. B., Cengiz, S., Tekbaş, S. 2015. Küre Dağları Milli Parkı köy tasarım rehberleri (Bartın Bölümü). Bartın Üniversitesi Yayınları, No: 20.
- Harvey, A. 2014. Community-led plan making under the unece aarhus convention ‘toolkit’ for community-led village design statements (clvds) in Ireland. National Planning Conference, The Heritage Council.
- Hough, M. 1990. Out of place, restoring identity to the regional landscape. Yale University Press, New Haven, London.
- Kiper, T. 2013.Kentsel ve kırsal alanların planlanmasında kimliğin rolü. *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*, 6 (2): 69-73.

- Kiper, T., Uzun, O., Özdemir, G., Üstün Topal, T. 2015. Kırsal Kalkınma Amaçlı Ekoturizm Planlaması: Kıyıköy Örneği. 213O298 Nolu Tubitak Projesi, 217s.
- Köse, Y., Şahin, Ş. 2017. Bir kırsal yerleşim olarak evciler mahallesi peyzaj özellikleri. Ankara Araştırmaları Dergisi, 5(2): 257-272.
- Köse, Y. 2016. Kırsal yerleşim peyzaj karakter analizi ve değerlendirmesi: Ankara – Çankaya İlçesi Evciler Mahallesi örneği. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.
- Kut Görgün, E., Yörür N. 2018. Kırsal yerleşmelerde özgün dokunun korunmasında bir araç olarak köy tasarım rehberleri: Ödemiş Bademli örneği, TÜBA-KED, 17: 25-47.
- Öğdül, H., Kap Yücel, S.D., Öktem, Ünsal, B., Aksümer, G. 2018. Kırsal mekanda yeni düzenleme araçları; köy tasarım şeması, köy tasarım rehberi ve eylem projeleri. Planlama, 1: 52–72.
- Özcan, K., Akci A. 2016. Kırsal kalkınma için model önerisi: köy kümeleri, TEAD, 2(1):1-11.
- Özdemir, G. 2015. Köy tasarım rehberleri ve Denizli örneğinde kırsal peyzaj planlama stratejileri. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Özhancı, E., Yılmaz, H. 2017. Köy ölçeğinde yerel değerler ve kırsal alan kimliği analizi; Bayburt örneği. OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 7(13):927-965.
- Talay, İ. 2000. Türkiye coğrafyası-1 Türkiye toprak tipleri dağılışı haritası.
- The Heritage Council, 2012. Community-led village design statement – vds- toolkit, Ireland.
- Yarcı, G. 2017. Saray'ın tarihi memleket pusulası Saray, Ed. Sertkaya Doğan, Ö. Saray Belediyesi Yayını, 67-122.